

Mechelse kalkoenkop

Het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) door SLE is erkend door de Vlaamse overheid

Doel

Instandhouding lokaal ras

Eigenschappen

Herkomst Oud Vlaams vleesras dat vooral ten behoeve van de Duitse markt ontwikkeld werd. Men zocht naar een manier om het Mechels hoen nog zwaarder te maken. Daarom werd de originele Mechelse met de enkele kam gekruist met de zware Brugse vechter. Door die inbreng van vechtersbloed creëerde men een Mechelse met een kleine drierijige kam, een opvallende keelwam, geen kinlellen en grote iets afhangende oren: de Mechelse kalkoenkop. Hij is zwaarder, grover en iets hoger op de poten dan het oorspronkelijke Mechels hoen. Het ras is ook iets temperamentvoller dan het Mechels hoen maar kan met de nodige aandacht van de kweker toch rustig en vertrouwd in omgang worden. Door inkruisen met het gewoon Mechels hoen en andere rassen is de 'verwatering' van het ras volop bezig. Echt goede dieren zijn bijna niet meer te vinden. Het inbrengen van witte dieren is volledig uit den boze omdat wit onderhuids aanwezig blijft en in de nakomelingen terug opduikt. Ook het inbrengen van rassen met staande kam en kinlellen is niet aan te raden zonder

Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) Steunpunt Levend Erfgoed (SLE) vzw
WWW.SLE.BE - info@sle.be

©SLE | Jan Martens
www.sle.be

Mechelse kalkoenkop

generatieslange selectie en verwijdering uit de foklijnen van de nakomelingen die niet voldoen. Veelal legt men die discipline niet aan de dag en plaatst men die 'slechte' dieren toch in de markt, met kwalijke gevolgen. Een Mechelse kalkoenkop met kinlellen is GEEN Mechelse kalkoenkop. Ook bij de hen mogen geen kinlellen te zien zijn.

Algemeen voorkomen

De Mechelse kalkoenkop is een bijzonder zwaar hoen, met een kleine drierijige kam, een typische keelzak en pootbevedering. Aanvallende houding, ruglijn vooral bij de haan een weinig afhellend naar achter, bij de hen nagenoeg horizontaal. De borst iets hoger gedragen dan bij het Mechels hoen.

Eigenschappen

- zwaar vleeshoer
- rustig, niet schuw dier
- vliegt niet
- kan zelf instaan voor het uitbroeden en grootbrengen van de kuikens
- legt 150 gele eieren/jaar van een 55 gram

Uiterlijk haan

- **kam:** erwtenkam, weinig ontwikkeld
- **kop:** zeer krachtig, met sterk ontwikkelde wenkbrauwen die het dier een uitdagende en brutale uitdrukking geven
- **gezicht:** glad, levendig rood van kleur, fijn van weefsel
- **snavel:** tamelijk kort maar zeer krachtig, kleur naargelang de kleurslag
- **kinlellen:** onbeduidend
- **oorlellen:** middelgroot, langwerpig, fijn van weefsel, levendig rood van kleur
- **keelwam:** zeer sterk ontwikkeld en opvallend
- **ogen:** rond, levendig van uitdrukking, oranje-rood
- **hals:** krachtig, middellang, iets naar voor gericht, weinig gebogen
- **romp:** breed, diep, lang en rechthoekig van vorm, gevuld van voor tot achter, houding horizontaal
- **rug:** een weinig afhellend, langer dan bij het Mechels hoen
- **borst:** vol, zeer breed en diep, goed gespierd, iets hoger gedragen dan bij het Mechels hoen
- **vleugels:** tamelijk kort, goed gesloten en aangetrokken tegen het lichaam, bijna horizontaal gedragen; vleugeleinden schuilgaand onder het zadelbehang; slagpennen breed, elkaar goed afdekkend
- **staart:** kort, slechts iets boven de horizontale ruglijn gedragen; talrijke korte kleine sikkels die in hun geheel een breed kussen vormen; de staartstuurveren tamelijk kort, langs achter gezien enigszins gespreid in een omgekeerde V-vorm; staartdekveren talrijk maar tamelijk kort, goed aansluitend bij de sikkels en het zadelbehang
- **benedendijen:** lang, dik, goed gespierd
- **loopbenen:** middellang, krachtig, goed uit elkaar staand en langs voor gezien recht en evenwijdig aan elkaar; aan de buitenzijde middelmatig bevederd, vrij van gierhakken. Kleur naargelang de kleurslag
- **tenen:** krachtig, vrij dik, goed gespreid, de buitenteen is middelmatig en de middenteen bij voorkeur iets bevederd. Dezelfde kleur als de loopbenen
- **nagels:** kleur naargelang de kleurslag
- **bevedering:** donsrijk en vol zonder overvloedig of los te tonen
- **halsbehang:** goed gevuld, middellang, reikend tot op de schouders
- **zadelbehang:** overgang naar staart goed opvullend, middellang

Uiterlijk hen

Behalve de secundaire geslachtsverschillen, dezelfde kenmerken als bij de

haan, met uitzondering van:

- **kam:** erwtenkam, zeer weinig ontwikkeld
- **achterlijf:** dieper en voller met meer ontwikkeld achterlijf
- **rug:** nagenoeg horizontaal, langer dan bij het Mechels hoen
- **borst:** dieper en voller dan bij de haan, iets hoger gedragen dan bij het Mechels hoen
- **bevedering:** zadelkussen goed gevuld

Kleurslag

Erkende kleurslagen (9): koekoek, koekoek goudhalzig, koekoek zilverhalzig, wit, zwart, blauw, zwart goudhalzig, zwart zilverhalzig, wit zwartcolumbia.

De koekoekkleur is de belangrijkste. De andere kleuren zijn erkend maar verdwijnen regelmatig en worden dan via kruising met andere rassen opnieuw 'gemaakt' waardoor instabiele stammen ontstaan en de echte kenmerken van de kalkoenkop verloren gaan. SLE gaat daarom enkel voor de koekoekkleurige dieren.

1. Koekoek

- **loopbenen en tenen:** witroze
- **snavel en nagels:** wit, enkele potloodstreepjes donkere aanslag zijn toegestaan bij de hen

2. Koekoek goudhalzig

- **loopbenen en tenen:** witroze
- **snavel en nagels:** wit, iets donkere aanslag is toegestaan

3. Koekoek zilverhalzig

- **loopbenen en tenen:** witroze
- **snavel en nagels:** wit, iets donkere aanslag is toegestaan

4. Wit

- **loopbenen en tenen:** witroze

- **snavel en nagels:** wit

5. Zwart

Het gevederte vertoont geen uitgesproken groene keverglans. Donskleur lichtgrijs tot zelfs witachtig.

- **loopbenen en tenen:** witroze met lichtgrijze aanslag
- **snavel en nagels:** wit met iets donkere aanslag

6. Blauw

- **loopbenen en tenen:** witroze met lichtgrijze aanslag
- **snavel en nagels:** wit met iets donkere aanslag

7. Zwart goudhalzig

De gouden veergedeelten zijn vrij intensief gekleurd en neigen meer naar het rode dan naar het gele.

- **loopbenen en tenen:** grijsachtig
- **snavel en nagels:** wit met donkere aanslag, grijsachtig

8. Zwart zilverhalzig

- **loopbenen en tenen:** grijsachtig
- **snavel en nagels:** wit met donkere aanslag, grijsachtig

9. Wit zwartcolumbia

- **loopbenen en tenen:** witroze
- **snavel en nagels:** wit, iets donkere aanslag toegestaan

Gewichten

Jonge haan 4,50 kg
Jonge hen 3,50 kg

Overjarige of oude haan 5,50 kg
Overjarige of oude hen 4,50 kg

Te vermijden fouten

Te weinig gewicht; onvoldoende diepe borst; smal in schouders en rug; te krappe of te rijke poot- en teenbevedering; dijkussen bij de hen; donkere tot aangeslagen snavel; wit in de oren; oogkleur te bleek; te grote kam en kinlellen; te weinig ontwikkelde keelwam.

Zware fouten

Sporen van geel pigment in de snavel, benen of huid; aanwezigheid van gierhakken; onbevederde loopbenen; witte oren.

Status

De kalkoenkop is momenteel bedreigd en goede exemplaren met de gewenste, typische koppen zijn zeldzaam.

Geografisch

In Vlaanderen onderscheiden we een aantal clusters: Waasland, Gent-Zuid, grens Antwerpen/Vlaams-Brabant en Oost-Limburg. Verder verspreid in Vlaanderen. Ook in Franstalig België, Duitsland en Frankrijk.

Systeem van identificatie - niet-verwijderbare ring

Pluimvee dat gehouden wordt op het eigen erf dient niet identificeerbaar te zijn en bij het verhandelen van dieren van de ene fokker naar de andere moeten de dieren ook niet identificeerbaar zijn. Maar van zodra dieren naar een verzameling (tentoonstelling of verkoopsmarkt, ...) gaan, moeten ze identificeerbaar zijn met een niet-verwijderbare pootring. SLE verdeelt ringen die ook op pluimveetentoonstellingen aanvaard worden (EE-ringen). Daarnaast heeft SLE ringen voor dieren van eigen kweek die bestemd zijn voor huis- tuin- en keukengebruik.

De ringmaat voor de Mechelse kalkoenkop: 27 mm (haan) en 24 mm (hen).

De wet zegt het volgende: **“Het verhandelen van pluimvee en hobbypluimvee naar en door ‘hobbyhouders’, al dan niet via de markten, is verboden, met uitzondering van de afwijkingen.”**

De afwijkingen:

1) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van pluimvee en hobby pluimvee, al dan niet via de markten, door een **pluimveehandelaar** toegelaten onder de volgende bijkomende voorwaarden:

De pluimveehandelaar kan enkel pluimvee en hobbypluimvee verhandelen dat afkomstig is van:

- a) een houder van **pluimvee geregistreerd in Sanitel**.
 - b) een houder van **hobbypluimvee geregistreerd in Sanitel**, op voorwaarde dat deze al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het enschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd. De aangekochte dieren waren bovendien minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd.
 - c) een houder van **hobbypluimvee, die niet in Sanitel geregistreerd is**, op voorwaarde dat:
 - de verhandelde kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen individueel geïdentificeerd zijn met een gesloten **niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
 - deze de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het enschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.
 - de aangekochte dieren ten minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd waren.
- 2) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee, al dan niet via de markten, **door een in Sanitel geregistreerde hobbyhouder** toegelaten onder de volgende voorwaarden:
- a) De houder is verplicht om al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwerg- kwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts te laten vaccineren tegen ND. Deze vaccinatie gebeurt ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het enschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie wordt door de erkende dierenarts geattesteerd.
 - b) Voor het verhandelen naar een handelaar, moeten de verhandelde dieren

volgens de instructies vermeld onder punt 1.c al tenminste 15 dagen en maximum 9 maanden gevaccineerd zijn.

- c) Voor het verhandelen naar een andere houder van hobbypluimvee, al dan niet in Sanitel geregistreerd, moeten de verhandelde dieren gevaccineerd zijn volgens de instructies vermeld onder punt 1.c.
- 3) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee door **een niet in Sanitel geregistreerde hobbyhouder**, met uitzondering van de verkoop via de markten, toegelaten onder de volgende voorwaarden:
- a) **De houder kan zonder voorwaarden zijn hobbypluimvee direct verhandelen met een andere hobbyhouder.**
 - b) De houder kan zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen verhandelen **aan een pluimveehandelaar** op voorwaarde dat:
 - i. deze dieren individueel **geïdentificeerd zijn met een gesloten niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoö-technische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
 - ii. de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND werden **gevaccineerd**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiters van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.

Systeem voor registratie van afstamming

Steunpunt Levend Erfgoed vzw gebruikt een eigen softwaresysteem om het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) te kunnen doen. Het is een eenvoudig systeem dat enkel beoogt te registreren wie welke dieren houdt en hoeveel. Identificatie van de dieren is voor dit systeem niet nodig aangezien volgende gegevens door de fokker zelf kunnen ingevoerd worden. Iedereen die een account aanmaakt via www.sle.be en mijnSLE kan gratis het programma gebruiken. SLE-lid - maatschap is niet vereist.

In de databank volgende gegevens bijgehouden:

- de eigenaar
- het ras
- de kleurslag

Verder kan geantwoord worden op volgende vragen:

- Ik heb een idee van het aantal jonge en volwassen dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal jonge en volwassen dieren
- Ik moet me beperken tot een globaal aantal dieren

Steunpunt Levend Erfgoed vzw werkt aan een nieuw patrimoniumbeheerprogramma waarin het ook voor neerhofdieren mogelijk zal zijn dieren op individuele basis te registreren en afstammingsgegevens zullen kunnen bijgehouden worden.

Selectie- en fokdoelstellingen

De Mechelse kalkoenkop is een zwaar vleeshoer, legt gele eieren van een 55 gram. Het doel van de fokkerij is de instandhouding met behoud van de kenmerken en de nutsdoelen.

De gezondheid van de dieren is van groot belang binnen de stamboekfokkerij. Fokkers worden geadviseerd om enkel dieren in te zetten met een probleemloze gezondheid die een minimum aan diergeneeskundige zorg vereisen en die geen zoötechnische gebreken vertonen.

Bijzondere aandacht gaat naar de soliditeit van het geraamte: geen krom borstbeen, geen kromme benen of tenen, geen X- of O-benen, geen karperrug, geen splitvleugels, kruisbekken... Doordat bij pluimvee meer lijnenteelt voorkomt, is grote aandacht nodig bij het beoordelen van de nakomelingen en kunnen genetische afwijkingen niet gebruikt worden voor de fok.

Van inteelt is sprake als twee dieren met elkaar worden gepaard die familie van elkaar zijn. Bij lijnenteelt wordt hetzelfde gedaan. Het verschil tussen inteelt en lijnenteelt betekent in de praktijk meestal een verschil in gradatie. Bij het toepassen van lijnenteelt is de achterliggende gedachte veelal om daarmee goede eigenschappen te 'verankeren' en zo zekerheid in de vererving te creëren.

Maar lijnenteelt en zeker inteelt geeft een verhoogde kans op het optreden van erfelijke afwijkingen en het optreden van inteeltdepressie (voornamelijk terug te zien in verminderde vruchtbaarheid en vitaliteit). Op populatieniveau is een verkleining van de genetische spreiding (dieren in de populatie worden steeds meer familie van elkaar).

Inteelt en lijnenteelt is af te raden als het om de instandhouding van het ras gaat.